

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Art. 3. Praxis facilis & certa ad vitiorum eradicationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

admissis, maximè in quæ frequentius quis labitur, contritio elicienda: credi enim non potest, quantum ad animæ & vitæ puritatem hoc exercitium conducat.

26. X. Si quando homo senserit carnis rebellionem, corpus aliquanto durius & asperius tractandum, tum edendo, tum bibendo, dormiendo, tum etiam per alias macerationes v.g. cilicium, disciplinam &c.

27. XI. Legendi pij libri, & abstinendum à vanis, & singulariter à lascivis; exhortationes piæ audiendæ. Nam Verbum DEI colligit cor hominis, temperat passiones, voluntatem & mentem nostram implet bonis desiderijs.

28. XII. Frequentanda Sacramenta pœnitentiæ & Eucharistiæ. Sunt enim hæc efficacissima remedia contra peccata; per ea enim confertur gratia Divina, principale adversus quodlibet vitium remedium. Præterquam quod eadem Sacramenta à Christo instituta sint, ut essent quasi medicinæ cœlestes, non solum ad expianda peccata, sed etiam ad sanandos nostros inordinatos affectus, ad reprimendas passiones, ad languorem animi tollendum: & denique ut essent quædam animi incentiva, quibus nostra voluntas inflammata facilius resistat pravis cogitationibus, & vincat omnes tentationes ac peccata.

ARTICULUS II.

De remediis particularibus emendandi vitam.

29. Præter generalia, de quibus hætenus, sunt alia quædam remedia magis particularia, & propria cujusque defe-

ctûs corrigendi, quæ hic enumerare immensum foret. Poterit quisque usurpare & applicare ea, quæ consilio Confessarij videbuntur opportuniota. Tam hæc autem, quàm illa generalia assumenda sunt cum magnitudine animi, perseverantia, & certa tpe victoriæ, fundatâ in auxilio & gratia Christi, qui vicit mundum, nec quenquam patitur tentari supra id, quod potest, sed facit cum tentatione proventum.

30. Porrò si aliquod vitium præcipuum & prædominans, à quo pleraque alia pullulant, eradicare velis (quod sanè magni est momenti ad vitæ emendationem, puritatem & perfectionem) Confessario tuo te totum explica, aperiens non tantum peccata, sed etiam tentationes, propensiones, passionésque perversas, quibus ad peccandum facilius & frequentius pertraheris, ut videlicet clarè intelligat, ubi invigilandum, ubi medendum, ubi laborandum. Tum deinde illius hac super re iudicium & consilium sequere, & constanter in praxin redige. Quod si feceris, næ tu brevi à gravioribus vitijs & peccatis liberaberis.

Quod si verò in hoc negotio tibi vel Confessarij opera deesset, vel non facilis ad eum pateret accessus, hac methodo & praxi, quam hîc subjicimus, & multum magno suo solatio usurpârunt, uti poteris.

ARTICULUS III.

Praxis facilis & certa ad vitiorum eradicationem.

31. Hæc consistit in Examine, quod Particulare vocant, & nihil aliud est, quam

Confessor
Journal
Confessio
m
ia

quàm specialis quædam diligentia & cura circa aliquam rem, virtutem scilicet inferendam, & vitium extirpandum: sicut enim pluribus intentus minor est ad singula sensus, ita sollicita unius cura solet esse perquam efficax & certa.

32. Materia hujus Examinis est vitium & defectus eliminandus, vel etiam virtus acquirenda, cum delectu tamen, ut ea potius sumantur, quæ majus faciunt negotium ex speciali quadam necessitate vel inclinatione, ex qua tamen plurimum profectus, & defectus in perfectione pendet. Hinc si Examen particulare faciendum sit circa aliquem defectum, considerandum, an gravis ille sit, aliis offendiculo & scandalo? an aliorum defectuum radix & causa? an ex vehementi aliqua passione oriatur? quæ hominem à se alienet, & abripiat, ita ut hinc majus sit periculum in illo frequentius impingendi: an secundum præsentem statum negotiorum, quæ tractantur, vel personarum, cum quibus ea tractantur, sit vicinior occasio in similes defectus relabendi &c.

33. Forma verò ejusdem Examinis & modus corrigendi vitium vel defectum consistit in sola executione, non quidem tali, quâ quis uno velut impetu defectum extinguere & subito naturalium inclinationum torrentem sistere velit: hæc enim nimis violenta sunt; nec tanta & tam solida ex ijs emendatio, quàm sanitatis jactura, provenire solet. Sed ille modus magis familiaris, hominique magis conveniens sit, necesse est, v. g. proponendo, & executioni mandando; cadendo & surgendo, pugnando & expu-

gnando pravam aliquam consuetudinem, in quem finem servanda sunt sequentia.

34. I. Mox, ut à somno quis surgit, firmum faciat propositum, quòd cum Divina gratia toto illo die diligentem operam, & sui custodiam adhibere velit, ne in vitium illud vel defectum, quem mediante Examine particulari in se emendare cogitat, unquam incidat.

II. Divinum auxilium in hunc finem hac vel simili oratione imploret, Omnipotens & misericors DEUS, rogo te per infinitam tuam bonitatem, ut gratiæ tuæ auxilium mihi conferre digneris, quo adjutus hac die secundum Divinam tuam & sanctissimam voluntatem vitia omnia, speciatim verò N. (*exprimat* *hic illud, quod expugnandum est*) fugiam, & virtutes Christianas exerceam, quoad tibi DEO ac Domino meo in cœlesti gloria lætus assistam, & in æternum serviam.

III. Singularem tota die curam, & diligentiam adhibeat, ne in propositum vitium aut defectum cadat: & ne despondeat animum, si fortè pugna diuturna sit, & occasiones multæ animo ejus occurrant: breve sibi tempus proponat, v. g. propositum exciter à matutino tempore usque ad meridiem tantum, & non ultrà; & à meridie usque ad vesperum, statuendo, diligenter sibi cavere eo die, & non conjiciendo oculos in crastinum.

IV. Ad lapsum tamen facilius evitandum plurimum prodest, dictum propositum interdum sæpius renovare. Quod si ve-

si verò aliquando contingat, ut contra id, quod quis vitare statuit, se deliquisse advertat, mox admotâ pectori manu (quod etiam adstantibus aliis, nec tamen advertentibus fieri potest) vel certè interiori solo mentis affectu de lapsu doleat, & caveat, ne animo cadat: quin potius occasionem sumat nova proposita excitandi, ita ut toties proposita renovanda sint, quoties errare contigerit.

V. Examine, quoties defectum illum, quem pro materia Examinis particularis assumpsit, commiserit: sedque saltem vespere, cum aliâs examen generale conscientia facit. Quodsi autem etiam in meridie (quod utile est) speciatim in dictum defectum inquirere velit, Examen instituat per quinque illa puncta, quæ generaliter Examine respondent, & horas omnes à relicto somno percurrat, videatque, quæ se gesserit.

VI. Lapsus, si, quos in memorato Examine deprehenderit, eodem numero notet in charta seu lineis ad hunc finem præparatis. Linearum autem dispositionem, in quibus lapsus notari debent, subjecta figura ostendit.

Dies Dominicus	{	_____
Dies Lunæ	{	_____
Martis	{	_____
Mercurii	{	_____
Jovis	{	_____
Veneris	{	_____
Sabbati	{	_____

Ex his lineis semper duæ deputantur pro una die, & primæ quidem duæ pro die Dominica, alteræ duæ pro die Lunæ, & sic deinceps: ex his verò superior est pro antemeridiano, inferior pro pomeridiano seu vespertino examine. Et quia fructus speratur, ita sunt dispositæ, ut prima ceteris longior sit, reliquæ paulatim breviores, quia nempe in dies convenit, minuti numerum erratorum. Qui semel tantum suam conscientiam circa particularem defectum examinaturus est, potest eas lineas ita disponere, ut singulis hebdomadæ diebus tantum una respondeat, & prima quidem longissima Diei Dominicæ, altera paulò brevior diei Lunæ, & sic deinceps.

VII. Sub noctem numeret, conferatque invicem puncta linearum, & videat, an à priori examine ad posterius fuerit aliquid emendatum. Taliter quoque diem sequentem componat cum præcedente, hebdomadem cum hebdomadæ, mensē cum mensē, ut profectum, vel defectum (quod non erit difficile) deprehendat, sibi que omnino persuadeat, considerationem eam defectuū tam particularem, & quotidianam illam sollicitudinem plurimum valituram ad quosvis defectus evellendos.

VIII. Sibi ipsi pro commissis erratis, præter dolorem, aliquid pænæ spontaneæ injungere & exequi, perquam utile est, & fere necessarium: ea enim ratione se ad bonum propositum complendum quodammodo adiget.

IX. Ceterum ad fructum uberiorem ex hoc examine acquirendum, plurimum juvabit, sub initium aut finem Confessionis de facto aut neglecto eo examine referre:

Confessio
 Confessio
 Confessio
 Confessio
 Confessio

referre: magis etiam, speciatim à postrema Confessione instituta numerum lapsuum recensere.

X. Interim tamen dum præcipuo conatu cum uno particulari vitio quis pugnat, cetera non sunt negligenda, sed universalis horror habendus, adeo ut si quod eorum se cum aliquo periculo peccandi erigat, statim quasi contrito capite reprimatur.

Hæc est praxis examinis particularis, cum directè vitium aliquid eradicare, imperfectionemque tollere conamur, adhibitâ solummodo curâ, ne committatur.

35. Ceterum non est necesse, ut vitium semper hoc modo directè impugnetur: sed potest (& verò utilissimè sæpe id fit) indirectè oppugnari, exercendo nimirum actum virtutis contrariæ: v. g. ad pellendum ex animo certum superbiæ modum potest quis pro examinis materia assumere certum humilitatis gradum, & ejus aliquos actus exercere: imò absolutè sine actuali relatione ad vitium extirpandum, potest quis rectissimè certæ cujusdam virtutis exercitium assumere, adhibito examine particulari: quod sanè fieri non potest, nisi simul vitium contrarium expellatur.

36. Ut autem hoc rectè & cum fructu fiat, expedit, ut virtus in plures partes, & actus dividatur, ita ut sensim ab uno ad alium fiat progressio: non enim animus simul in omnes ferri debet (hoc enim confusionem pareret) sed in unum determinatum, & particularem: & ubi in uno profecerit, tum demum ad alium progredi poterit.

37. Virtutis verò cujuslibet actus pro nostro instituto non incongruè dividuntur in externos, & internos. Ubi cum scriptoribus rerum spiritualium actus externos voco non tantum illos, quæ à potentiis externis perficiuntur, sed etiam, qui transeunt aliquo modo in potentiam ab intellectu & voluntate distinctam (etiam alioqui, si more Philosophorum loquamur, interni sint) Internos verò illos, qui perficiuntur, & immanent in solo intellectu & voluntate.

Ut res hæc magis pateat, uno alterove exemplo eam declarare lubet. Si quis virtutem castitatis pro materia examinis particularis assumere cogitet, is certos hujus virtutis actus externos cognitos habere debet: modum etiam seu formam exercendi actus internos, ex quibus certum numerum determinabit, quot videlicet internos, quot externos exercere velit. Quapropter

Actus externi castitatis.

38. Hi distingui & determinari possunt. I. Circumspectum cautumque esse in visu, nec res, nec personas, ex quarum intuitu castitas periclitari possit, aspiciendo. II. Nec loqui, nec audire verba, ad hanc materiam pertinentia, quæ possint sensum aut cogitationes irritare aut movere. III. Nec manus quidem, nec aliam honestam corporis partem ullius puellæ vel adolescentis contingere, nec similes tactus talibus permittere. IV. Habere se decenter & honestè in omnibus, non inspiciendo, nudando, tangendo ullam, etiam proprii corporis partem absque necessitate, vel justâ causâ. V. Per-

Personas, erga quas quis sentit peculiarem amoris affectum, in sensu fundatum, dextrè relinquere, & cautè cum illis conversari. VI. Ex desiderio castitatis corpus abstinentiâ, flagello, cilicio, vel aliis asperitatibus domare. VII. Ipsas etiam remotas cogitationes non admittere, multa celeritate ac diligentia eas statim in capite conterendo: quod rectissimè facillimèque fit avertendo mentem ad alia; vel, si fieri potest, etiam sensus externos occupando lectione libri, colloquio, oratione, numeratione rerum obviarum v.g. rotularum in fenestra. VIII. De persona amata & periculosa nullam penitus, ne honestam quidem cogitationem admittere, ita ut, si fieri possit, etiam memoria illius demum deleatur. IX. Nullum actuum externorum, qui castitati opponuntur, admittere. X. Ne quid ex incauta ignorantia contra castitatem admittatur, sufficientem hujus virtutem & vitii oppositi cognitionem quærere: in quo tamen ipso magnâ opus est cautelâ & circumspèctione, ne videlicet quisquam addicat, quæ meliùs ignoraret.

Actus interni castitatis.

39. Possunt isti hâc vel simili formâ elici, sive sola mente, sive mente simul & voce. I. Purissime, & amore toto dignissimè DEUS, constituo ab omni delectatione prohibita, speciatim hâc N. abstinerè propter te. II. Castissime Fili castissimæ Virginis, da mihi, casto corpore & anima tibi servire: quod opto & oro per immaculatæ Matris tuæ merita & intercessionem. III. Amabilissime JESU, pango sædus cum oculis meis, quòd rerum corporearum decorem non sim in-

R. P. Stoz Trib. Pœnit.

tuturus; pango sædus cum manibus meis, quòd me vel alium non sim indecenter tacturus &c. IV. Suavissime decor animæ meæ, propono firmissimè amore tuî, me ex rebus corporeis nec tactu, nec auditu, nec visu, nec alio modo (quoad meâ fragilitas feret) ullam delectationem pecepturum, tuâ adjutus gratiâ. V. Moriar potius Domine, quàm ut quidquam inhonestum contra puritatem admittam &c. VI. Per sanctam virginitatem & immaculatam conceptionem tuam, ô purissima Virgo, emunda cor meum, & carnem meam: In nomine Patris †, & Filii, † & Spiritûs sancti †, Amen.

Quodsi quis pro materia Examinis particularis elegerit Humilitatem, eam in suos actus tum externos, tum internos sic distinguat.

Actus externi Humilitatis.

40. I. Nihil loqui, quod redundet in propriam laudem, neque se, neque suos jactare. II. aliquem suorum defectuum in medium proferre, & sua vilipendere. III. Non ostendere ullam excusationem, nec in alios culpam transferre. IV. In functionibus externis, quantum in se est, abjectiores amplecti: item in congressibus locum honoratiorem aliis deferre; iis in omnibus cedere, & cum illis tanquam cum Superioribus agere. V. Cum quis contemnitur, nullum impatientiæ aut displicentiæ signum verbo factòve ostendere. VI. Nihil facere ob respectus humanos, sed omnia purè & sincerè propter DEUM.

Actus interni Humilitatis.

41. I. Seipsum agnoscere, & cogitare,

Uu

re, omnia dona tam naturalia, quam supernaturalia à DEO esse, seque DEO tanquam mancipium subicere. II. Non cupere ab aliis magnificari, vel honorari. III. Desiderare contemni, nisi aliud officii qualitas exigat. IV. Non complacere sibi, cum ab aliquo laudatur. V. aestimare se minorem aliis, considerando in iis dona DEI. VI. Non contristari ex eo, quod in se habeat aliquid despicabile. VII. Sæpe de suis miseriis cogitare, & hinc sumere occasionem abjiciendi se in suis oculis, agnoscendo se peccatorem, qualis revera est. VIII. Vanas ac superbas cogitationes mox, ut exorta fuerint, suppressere. IX. Proponere sibi occasiones contemptus & injuriarum, & ad illas se disponere, de earumque perpeffione gaudere. In quibus opus est magnam prudentiam, ut non fingamus nobis chimæras in aëre, sed discursum reducamus ad res moraliter possibiles, statui & officio convenientes, ad earum lubentem tolerantiam animum disponendo &c.

42. Ad similem modum potest quævis virtus in suos actus tum externos, tum internos distribui: ad quod libelli spirituales multum possunt; vel, si magis placet, opera vel Consilium Confessarii. Ubi tamen illud præcipue considerandum est, an hæc vel illa virtus tuæ vocationi magis conformis sit? an occupationibus, & ministeriis, in quibus versaris? an occurrat defectibus, in quos frequenter labi soles; & passioni, in quam propensior es? &c. Omnibus his consideratis virtutem illam, in qua plures ex dictis rationibus occurrunt, tibi pro materia Examinis particularis selige.

43. Materiâ verò pro eo Examine sic electâ & præparatâ, eadem praxis, quam supra pro extirpando vitio ostendimus, etiam virtuti, animæ inferendæ firmandæque, serviet; si nimirum ad similitudinem prioris illius industriæ, cum primum quis surrexit, certum sibi actuum virtutis, in quam incumbendam sibi putet, numerum statuat ac determinet, quem horis antemeridianis expleat; ad quod gratiam à DEO petat eâ ferè Oratione, qua supra pro auxilio divino contra vitium usus est, & post illa verba: *virtutes Christianas*, addat, *præcipue verò N.* & exprimat hinc ea Virtus, vel illius gradus, cui singularis datur opera. Deinde singularem adhibeat cautelam, ne virtutem propositam omittat. Postea verò sub meridiem ex seipso percontetur; & an à numero virtutis proposito deflexerit, observet, tot punctis in linea, ad id præparatâ, notatis, quot actus eliciendos omiserit? Denique alium numerum statuat magis accuratè servandum: de quo vesperi disquirat, num proposito meridiano intentionique responderit, collatis inter se punctis, puniusque ut supra.

44. Atque hæc praxis à S. P. N. Ignatio in aureo suo Exercitiorum spiritualium Libello est tradita, quæ sanè omnibus per familiaris esse debet; cum eâ ad quodvis peccatum seu vitium extirpandum, & virtutes certè acquirendas, nihil fere sit facilius, nihil efficacius. Utinam, mi Lector, tam sanctè id mihi credas, quam verè dicitur. Utere, ne dubita; & cum optatum operæ pretium retuleris, salubriter monenti bene precare.

PARS